

نخباکش در ایران

نویسنده:

دکتر محمدرضا نمازی

انستیتوت ملی اسناد و کتابخانه ملی
۱ ۲ ۹ ۹

سرشناسه	نمازی، محمدرضا، ۱۳۵۱
عنوان و نام پدیدآور	نخبة کشی در ایران / نویسنده محمدرضا نمازی
مشخصات نشر	تیراز: نامه‌ی پارسی، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۳۲۸ ص: مصور
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۱۸۳-۱۳-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ایران -- سرگذشت نامه
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ن ۸ / ۱۸۸۳ CT
رده بندی دیویی	۹۳۰/۰۵۵
شماره کتاب شناسی ملی	۲۲۷۰۸۱۸

نشریات سری پرسی

تیراز، میدان شهرداری، خ نمازی، جنب بانک تجارت شعبه پیروزی، طبقه اول
تلفکس: ۰۲۱۱۲۲۳۱۳۸ - ۰۷۱۱۶۶۸۷۰۷۱۱
Nameye.parsi@yahoo.com

نخبة کشی در ایران
دکتر محمدرضا نمازی

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۱
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۸۳-۱۳-۸
صفحه آرا: جمشید رضایی / طرح جلد: گروه طراحی هفت
لیتوگرافی: پردیس / چاپخانه: صبح امروز / صحافی: ایلاف
قیمت: ۹۵۰۰ تومان

آماده سازی پیش از چاپ: مؤسسه‌ی کتاب آرایان پارس
تلفکس: ۰۲۲۳۱۳۸ - ۰۷۱۱۶۶۸۷۰۷۱۱
Ketab.arayan@gmail.com

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار
۱۷	از غیر ننالیم، که از ماست که بر ماست
۲۷	شکوه از فرهنگ نخبه‌کشی در اشعار شاعران ژرفاندیش ما
۳۹	نخبه‌کشی: شعرا، خوشنویسان و روزنامه نگاران
۴۱	رودکی
۴۶	ابن مقفله
۴۹	فردوسی
۵۴	مسعود سعد سلمان
۵۷	عمر خیام نیشابوری
۶۴	خاقانی
۶۷	حافظ شیرازی
۷۰	سید اشرف الدین حسینی
۷۵	میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل

۷۸.....	محمد فرخی یزدی
۸۱.....	میرزاده عشقی
۸۳.....	نخبه‌کشی: دانشمندان و فلاسفه
۸۵.....	ابن شافع
۸۷.....	جابر ابن حیان
۸۹.....	محمد ابن زکریای رازی
۹۴.....	ابوریحان بیرونی
۱۰۲.....	ابن سینا
۱۱۳.....	ابوالفضل محمد بیهقی
۱۱۵.....	خازنی
۱۱۸.....	عین‌القضات همدانی
۱۲۰.....	شهاب‌الدین سهروردی
۱۲۲.....	غیاث‌الدین جمشید کاشانی
۱۲۶.....	ملاصدرا
۱۲۹.....	نخبه‌کشی: سرداران و سیاستمداران
۱۳۱.....	سورنا
۱۳۵.....	بزرگمهر
۱۳۷.....	حسنک وزیر
۱۵۲.....	خواجه نظام‌الملک
۱۵۵.....	شمس‌الدین محمد و عظاملک جوینی
۱۵۷.....	خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی
۱۶۰.....	امامقلی خان
۱۶۴.....	لطفعلی خان زند
۱۷۱.....	میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی

- امیر کبیر ۱۷۹
- دکتر محمد مصدق ۲۱۹
- نخبه‌کشی: جهان‌پهلوان تختی ۲۹۳
- تختی ۲۹۵
- حسادت، ناهشیار فرهنگی و نخبه‌کشی ۳۰۹
- خلاصه و نتیجه‌گیری ۳۱۹

«چند کلمه عرض دارم، برای آن است که هرزگی و
نمّامی^۱ و شیطنت اهل این ملک را می‌شناسم. از این
رشته که به دست آن‌ها افتاده دست نمی‌کشند و طوری
خواهند کرد که این کار منظم را که کل دنیا از شدت
حسد به مقام پریشانی برآمدند، بالمره^۲ خراب و ضایع
و همچنین که این غلام را خراب کردند، هم جمیع
کارهای پخته را خام نمایند...»

نامه امیر کبیر به ناصرالدین شاه
در روزهای آخر عمر خود

۱. سخن چینی، دویهم‌زنی

۲. به کلی، به‌تمامی

هر کس از این حکایت بتواند دانست که این چه بزرگان
بوده‌اند؛ و همگان برفته‌اند و از ایشان این نام نیکو یادگار
مانده است. و غرض من از نوشتن این اخبار آن است تا
خوانندگان را فایده‌ای به حاصل آید و مگر کسی را از این
به کار آید.»

بیهقی

پیشگفتار

در این کتاب دفتر زندگانی نخبگان برجسته علمی، هنری و سیاسی کشورمان
که از افق‌های تاریخ جامعه خود رنج برده و مورد ناملازمات جامعه قرار گرفتند
را ورق می‌زنیم تا در برخورد آتی با نخبگان جامعه، اشتباهات گذشته تاریخی
خود را تکرار نکنیم؛ به افراد مستعدمان اجازه رشد و پیشرفت بدهیم، به
اندیشمندان و فرزندانمان احترام بگذاریم و مصدق‌ها و امیرکبیرها را حمایت
کنیم. به راستی مردمی که تاریخ نمی‌دانند، سالخوردگانشان خردسالانند و
تاریخ را تکرار خواهند کرد. باید از درس‌های معلم بزرگ تاریخ برای اصلاح
فرهنگ جامعه خود استفاده ببریم. امید است که این نوشتار روشن سازد که
چرا مشعل علم در کشور ما رو به خاموشی رفت و نیز به ما کمک کند تا از بروز
واکنش منفی به نخبگانمان جلوگیری کنیم.

قابل ذکر است که «نخبه‌کشی» ابعاد وسیعی دارد و تنها به «کشتن نخبگان» در مفهوم ظاهری آن محدود نمی‌شود.

همچنین، باید گفت که برخی از این بزرگان زمانی در ایران می‌زیسته‌اند که کشور ما بسیار وسیع‌تر از ایران کنونی بوده است و نباید تصور شود که ایشان غیر ایرانی بوده‌اند. این شرح‌های جان‌گداز را بخوانیم و اشک در دیدگان بگردانیم که در این سرزمین چه نازنین انسان‌هایی را در خاک نهادیم.

نکته مهمی که نویسنده همواره مد نظر داشته است رعایت صداقت و پرهیز از تعصب در نگارش تاریخ بوده است، به همین دلیل در فصول مربوط به سه شخصیت سیاسی برجسته دوره اخیر (قائم مقام، امیرکبیر و مصدق) به اشتباهات ایشان نیز اشاره شده است. البته باید در نظر داشت که هر انسانی دچار اشتباه می‌شود و مهم این است که برآیند خدمات یک نفر چنان ارزشمند باشد که در تاریخ یک ملت به یادگار ثبت شود.

در نوشتن این کتاب از منابع متعدد به ویژه پایگاه‌های اینترنتی گوناگون استفاده شده و صحت مطالب از طریق مرور مآخذ مختلف مورد بررسی قرار گرفته است که در آخر هر فصل مهم‌ترین آنها ذکر شده‌اند.

در این جا لازم است که از جناب آقای دکتر سید حسن موسوی استاد محترم تاریخ، جناب آقای محمود حکیمی دانشمند و نویسنده گرانقدر و همچنین دانشجویان عزیزم جناب آقای دکتر محمد کاظم فلاح زاده، جناب آقای دکتر سعید رضا یوسف و سرکار خانم دکتر مریم شریفیان که با نظرات ارزنده‌شان موجب ارتقاء کیفی این کتاب شده‌اند، تشکر و قدردانی بنمایم. از زحمات پرسنل محترم انتشارات نامه‌ی پارسی نیز تشکر می‌گردد.

در پایان از تمام استادان و دانشجویان محترم رشته‌های علوم انسانی - به ویژه تاریخ و ادبیات - دعوت می‌کنم تا پیشنهادها و نظرات خود را به آدرس الکترونیکی اینجانب

ارسال فرمایند تا در چاپ بعدی کتاب مورد توجه قرار گیرد. نویسندگان مفتخر خواهد بود که در چاپ بعدی کتاب از عزیزی که بهترین پیشنهادها را ارائه نمایند در بخش پیشگفتار قدردانی نماید.

بسی دانه پس از مرگم چه خواهد شد
نمی‌خواهم بدانم کوزه‌گر از خاک اندامم چه خواهد ساخت
ولی بسیار مشتاقم که از خاک گلویم سوتکی^۱ سازد!
گلویم سوتکی باشد به دست کودکی گستاخ و بازیگوش!
و او یک ریو و پی در پی، دم گرم خودش را در گلویم سخت بفشارد
و خواب خفگان حفته را آشفته‌تر سازد،
بدینسان بشکند هر دم سکوت مرگبارم را^۲

دکتر محمدرضا نمازی

Email: namazi_mr@yahoo.com

۱. سوتک سازی است گلی که در بعضی مناطق و بیشتر به وسیله نوجوانان نواخته می‌شده است. سوتکی مربوط به دوره ساسانیان نیز در حفاری‌های منطقه‌ی قلعه دختر شهر کرمان کشف شده است (مجله اینترنتی سوتک).
۲. شعر از دکتر شریعتی است.